

Revista Revistelor

Revista politică și literară (Blaj).

Ca parte politică, numărul de pe Octombrie al acestei reviste, care de la început ne face să credem că e menită să însemne ceva în mișcarea politică și literară a fraților de peste munți, conține două articole ale d-lui C. Maniu, o cronică politică a primului redactor, d. Aurel Ciato, și diferite notițe; ca parte literară, o novelă de d. I. Agirbiceanu, impresii din țară de d. A. Ciura, și cite-va schițe și poezii. În primul articol, d. Maniu ocupându-se de *rostul activității parlamentare a Românilor*, arată că deputații români trebuie să lupte pentru a crea un curent politic de dreptate ideală, punând în evidență drepturile Românilor și menirea lor civilizatoare, și pentru a dobîndi neamului românesc din Austro-Ungaria avantajele de care are nevoie și la care are drept: pînă de a se cultiva, de a trăi ca națiune și de a avea fonduri și instituții naționale. În al doilea articol—*program politic și capabilitate politică*—dl. Maniu arată că pentru a-și căpăta libertatea națională, Români trebuie să se îngrijească de bună starea lor economică, de cultul religios-național, de învățămînt și de dezvoltarea personalității lor etnice. În „Cronica politică”, d. A. C. arată punctul de vedere al Românilor din Ardeal în chestia *reformei electorale*.

În Austro-Ungaria, țară poliglotă, reprezentanța națională trebuie să o dea reprezentanța colectivă a diferitelor naționalități,—recunoscîndu-se și Românilor individualitatea lor politică. Tot în „Cronica politică”, vorbind de stătoia ce s'a ridicat lui *Washington la Budapesta*, primul redactor întreabă cu drept cuvînt: ce caută stătoia democratului, apostolului libertății, cetățeanului desăvîrșit, în capitala unei țări în care instituțiile au reminiscențe feudale, libertatea e încătușată, iar drepturile cetățenești sînt aproape-nule pentru o mare parte din cetățeni?...

Orizontul (Cluj, Octombrie). Sub titlul de „*Probleme culturale*”, d. Dr. Petru Șpan începe o serie de studii asupra nevoilor poporului român din Ardeal; de-o dată ne dă numai introducerea, în care ne făgăduiește că voește a se „pogori la pături de jos ale poporului”, căci—zice d-sa cu dreptate—„de nu vom începe zidirea de-aicea, zădarnică va rămînea toată munca noastră și zădarnice vor fi silințele noastre”. D. învățător Iosif Stanca arată nevoia cea mare pe care o simt cei 3000 de învățători români din Ardeal de o *revistă generală a dascălilor români* și face apel la toți Români să lucreze pentru întemeierea ei. În continuarea *tabloului său cultural*, d. Vasile Moldovan descrie în culori negre—prea negre, ne place să

sperăm—altitudinea diferitelor categorii de romini din Ardeal, față cu cultura națională. Afară de aceste articole, mai găsim: o năvelă de d. Al. Ciura, impresiile d-lui V. Moldovan de la adunarea generală a „Asociației” și de la expoziția din București, un studiu asupra autonomiei bisericii romine gr. catolice, continuarea studiului d-lui St. Pop asupra Paliei de la Orăștia și diferite notițe și dări de samă.

Economia Națională (No. 7, 8, 9, Iulie, August, Septembrie 1906, București).

D. G. Blondel, profesor la Universitatea din Paris și colaborator al revistei, studiază la fața locului *Sindicatul de lucrători în Germania*, în care articol face istoricul acestora și nedă, în afară de credințele sale personale, cîteva interesante constatări obiective.—Sindicatul cele mai importante sînt acele *libere*, ai căror membri împărtășesc în majoritate ideea luptei de clase, care este cuvîntul de ordine al partidului social-democrat, declarîndu-se vrăjmași ai organizării actuale a societății și urmărind suprimarea patronatului. Numărul aderenților care era de 267,000 în 1895, s'a ridicat în ultimii ani la 1,057,103, cu un buget anual de peste 16 milioane mărci. Vin apoi sindicatele *creștine*, fondate de catolici, care se declară reformiste, însă cu desăvîrșire anti-socialiste, cu 274,260 membri și un buget de peste 1 milion mărci. În fine, mai puțin importante și fără nici un viitor, sînt sindicatele *liberale*, cu 111,889 aderenți, care se țin exclusiv pe terenul libertății economice.—Autorul constată că sentimentul de clasă (Klassengefühl) care altădată nu exista, s'a dezvoltat foarte mult în vremea din urmă la toți acești lucrători manuali, pornind dintr'un sentiment, mai viu ca altădată, al personalității.—În *Solidarizarea comercianților și industriașilor*,

d. I. G. Munteanu combate ideea unei federațiuni generale a acestora, crezînd că la același rezultat se poate ajunge prin înlăturarea treptată și evolutivă a Camerelor de comerț și prin congresele acestora din urmă.—D. Chr. Stoianovici insistă în *Jubileul băncii naționale a Romîniei*, asupra serviciilor aduse publicului și Statului de către această instituțiune de eredit în cursul celor 25 ani ai ei de viață.—*Folosele asigurărilor de vite*, articol semnat de d. G. Ionescu-Brăila, medic veterinar, nu aduce nici un element nou în discuție și nu ține măcar samă de lucrările până acum publicate în țară.—Un articol care merită toată atențiunea este amănunțita monografie critică în care pseudonimul *Dinu de la Zeletin* se ocupă de *Școala inferioară mixtă de agricultură și meserii din Armășești*. Această instituțiune este departe de a da rîndele așteptate, de oare-ce absolvenții se îndreaptă mai ales spre funcționarism, iar influența școlii asupra populațiunii rurale în mijlocul căreia funcționează, este aproape nulă. Școala este un simplu „capitol bugetar” scrie autorul și de oare-ce studiul său nu se mărginește numai la această constatare, ci urmărește și cercetarea cauzelor,—ar trebui să atragă serioasă luare aminte a celor puși în capul învățămîntului nostru profesional.—Subtitlul pretentios de *Casa rurală în raport cu marea și mica proprietate din punct de vedere economic*, d. V. S. Moga publică un articol descusut, în care grămădește o mare mulțime de fapte diverse și citațiuni începînd de la *Catone* și pînă la d. B. Spînu, fără să ne aducă însă vr'o lumină nouă asupra subiectului, cu toate bunele sale intențiuni, pe care le înderează următoarele rînduri: „...Acei care vă numiți oameni de Stat și în minile cărora vă este încredințat viitorul țării, dați Casa rurală, dați

Banca țărănească, dați ori-ce lege care să înlesnească pe sătenii agricultori la cumpărarea de moșii care se vind de bună-voie sau forțate din partea Creditului rural, în loc ca aceste moșii să fie cumparate de oameni străini de rasa și singele nostru. Fiindcă numai astfel vei bine-merita de la... patrie, după cum a zis străbunul nostru Calone, cenzor și agronom roman!..."

Și ciud ne gândim că în afară de ilustrații profesori Schmoller și Wagner de la Berlin, Brentano și von Meyr de la München, figurează ca colaboratori pe coperta revistei *Economia Națională* și foarte mulți dintre bărbaii de Stat și specialiștii țării noastre, — regretăm din tot sufletul că într'un întreg trimestru nu am putut celi aici pene mai autorizate, care să se pronunțe asupra destiniilor economice fundamentale ce preocupă astăzi întreaga țară.

Revista Asociației învățătorilor și învățătoarelor din România, pe Octombrie, publică sub iscălitura a 37 de învățători, o entuziasă *chemare la unire* a tuturor învățătorilor în jurul acestei reviste, pentru a o sprijini și înlări în lupta pentru îmbunătățirea stării învățătorilor și ridicarea economică, politică și culturală a țărănimii românești. Să sperăm și noi că ea va fi primită cu aceiași înflăcărare cu care e scrisă. Dintre celelalte articole, interesante toate și însușite de o statornică grijă pentru binele general, remarcăm articolul „Învățătoria și poporanismul”, în care d. Salvia arată progresele pe care mișcarea poporanistă le-a făcut în țară la noi în ultimii ani, progrese manifestate și cu ocazia recentelor congrese jubilar, în care „au răsunat cele mai calde glasuri pentru țaranul oropsit, pentru norodul trudit”. Autorul încheie că „această politică — politica poporanistă — este

singura care este permisă, pe care o pot și pe care trebuie s'o facă și învățătorii”.

Revista Idealistă (Octombrie). În „Psihologia risului”, d. Mihail I. Mio, a utilizat câteva monografii cunoscute, mai ales pe cea a lui Dugas (*Psychologie du rire*, 1902) pe rare, după pilda altor specialiști romini, a avut grijă să n'o citeze. Nestăpinindu-și bine subiectul, d-sa nu s'a putut feri de inexactități și confuzii. Stendhal n'a susținut niciodată că risul ar deriva dintr'o contradicție logică. Schopenhauer n'a fost un partizan al teoriei pesimiste și afective a risului a lui Hobbes și Bain, ci din potrivă acel care a expus într'o formă mai cuprinzătoare teoria intelectualistă. Exemplul, de ris provocat de o întâmplare neprevăzută, pe care autorul îl citează din Sully, e în realitate dat de Schopenhauer. (Vezi. Lumea ca voiață și reprezentare. Vol. II. p. 143. *Théorie du risible*). Asupra rolului risului, autorul spune că acesta ar avea totdeauna un rol util ca un cenzor al viciilor. Chestia e în realitate mult mai complexă. Sint multe feluri de ris și de aceea din punct de vedere filozofic e foarte greu, aproape imposibil, să te pronunți în general asupra valorii sale sociale și morale. Risul însoțind anumite stări psihice uneori morale, alteori imorale, l-am putea numi mai degrabă amoral. Dacă uneori e vesel și are la bază numai simpatia, alteori dovedește lipsă de imaginație simpatică și insensibilitate pentru suferința omenească. Dacă are o utilitate socială ca un fel de corecțiune a insociabilității și vanității unora dintre noi, cum a observat Bergson, nu-i totdeauna un act de justiție. Adeseori e disproporționat cu greșala, nemilos și crud. În nici un caz nu trebuie să-i exagerăm rolul, să-i atribuim o valoare pe care nu o are și să-l considerăm, cu autorul a-

cestui articol, ca un scop al vieții.

Risul îndeplinește adesea un rol legitim și util, dar, cînd nu mai e spontan și devine o prelenție, un obicei și o atitudine, e displăcut și insuportabil.

Revista Generală a Invățămîntului. (București, Octombrie). — „*Constatări Triste*”, cu care revista începe seria articolelor din al doilea an, lasă o adîncă descurajare în sufletul acelor care poartă interes *Scolai Romîne*. Insuși Autorul articolului—*dl. Haret*—ale cărui declarațiuni le-am putea lua drept angajamente, pare că a pierdut curajul de a mai lupta pentru ridicarea școlii. D-sa, în măsură de a cunoaște exact starea actuală a școlilor, afirmă că: „școala rominească continuă a fi obiect de speculă... legea continuă a fi nescolită, dăscălii-nea a fi baljocorită, averea statului a fi jefuită”. Apoi, cu neîncredere se întrebă:

„Veni-va oare îndreptare? și cînd? și de unde?”

Cultura Romină (Iași, Septembrie și Octombrie). Conține un îngrijit și plăcut articol, de *d. I. Găvănescul*, despre: „*Friederich Paulsen*”, scris cu prilejul împlinirii anului al 60-lea al vîstei marelui cugetător german; și „*Proprietatea Literară și Socialismul*”, datorit *d-lui A. D. Xenopol*, care din un sentiment de renegare părintească, față de „*Arhiva*”, unde funcționează cu director, a preferat să-și anunțe aici descoperirile d-sale originale în Sociologie, pe care le scrie cu compact, după cum li se și cuvine. Afle și cetitorii noștri că *dl. Xenopol* a descoperit în urma cercetărilor sale de tot felul că: „*Nu mai evoluția lentă și continuă, și nu transformarea neașteptată, e destinată a conduce pe calea justiției mersul lucrurilor omenești*”.

Annales scientifiques de L'Université de Iassy (Tome IV, I-ère

fasc. 1906): Această revistă, care încheagă activitatea membrilor facultății de științe din Iași, precum și a celor ce a trecut prin ea, intrînd în anul al IV-lea, se prezintă cu același bogat și variat conținut ca și volumele precedente, dovedind că chiar cu puține mijloace materiale, dacă e trageră de inimă și persistență de lucru, să poate ajunge la un rezultat îmbucurător. Pe lângă lucrarea importantă de chimie ce a servit drept teză primului doctor în știință eșit de la universitățile noastre (*Dr. N. Costăchescu*) se poate menționa ca un fapt deosebit și cea dintâi lucrare de laborator săvîrșită în țara noastră de o licențiată, *D-ra Elena Lupu* (Laboratorul *d-lui P. Bujor*). În colo fascicola conține lucrări de matematică (*D. Pompei*), de geologie și mineralogie (*I. Simionescu, Th. Neculau, R. Sevast, G. Macovei*), de fizică și fizico-chimie (*P. Bogdan, E. Severin*), de zoologie și botanica (*E. Scriban, M. Stamalin*), a căror importanță nelăgăduita a făcut ca revista să fie luată „în samă în străinătate, cerîndu-se chiar de reviste speciale (deci cu o mai mare răspîndire) voia de a se publica unele articole conținute în ea.

La nouvelle Revue (Octombrie). Folosindu-se de citeva scrieri apărute în Statele-Unite (*Upton Sinclair: The Jungle; Thomas W. Lawson: Frenzied Finance; Ida M. Tarbell: History of The Standard Oil Company*), *A. Raffalovich* face o dare de samă despre *secretele trusturilor* în America și despre lupta ce se duce actualmente contra acestor asociații de exploatare. După ce mult timp au bravat opinia publică și sancțiunea penală, acum trusturile sufăr urmările autorităților judeciare, sint amenințate cu măsuri nouă legislative contra lor și sint combătute de gazete și de reviste. Unul din cele mai obișnuite mijloace ale trusturilor pentru

a sfărma concurența, este căpătarea de reduceri pentru transportul produselor lor pe căile ferate. Dar trusturile din America nu se dau îndărăt de la nici un fel de tiraloșii fiind vorba de a zdrobi pe adversari: le nimicește creditele, fac să le întirzie mărfurile așteptate, le pun în coaste magazii care vind mărfurile similare cu preț mai mic, le inscenează procese, fac să se voteze legi contra lor, etc.. Une ori însă și companiile fac să scadă cursul hărțiilor lor pentru a le răscumpăra pe prețuri de nimic și a le revinde iar cu preț ureat: astfel „Standard Oil” a întemeiat o asociație „Amalgamated Copper”, ale cărei scrisori le-a ridicat pînă la 130 de dolari, apoi le-a făcut să cadă. Le-au cumpărat membrii lui Standard Oil cu 33 de dolari și le-au revîndut cu 82.— Și cînd te gîndești că și noi era cît pe ce să încăpem tocmai pe mina lui „Standard Oil” în fruntea căruia e vestitul Rockefeller!.

Mercur de France. (Octombrie). Personalitatea celui mai mare romancier, pe care îl are Franța actualmintea, își găsește un iscusit analizator în d. Raphaël Cor. În articolul său „Anatole France și cugetarea contemporană”, acestu caută să arăte că schimbarea recentă a lui Anatole France, atitudinea lui din ce în ce mai combativă, care a pus pe mulți în mirare, trecerea de la budistul elegant, dușmanul agitațiilor deșerte de altădată, la luptătorul de azi nu e o săritură, ci o evoluție firească și continuă. Caracteristica lui Anatole France e: scepticismul și păgînismul, adică spiritul de negare și adorațiunea frumosului; de aici izvorăște dușmănia lui împotriva moralelor și a religiunilor, care impun oamenilor restricțiuni și fac viața urită. Chiar în operele lui mai vechi, în care reconstitue visul epocelor de credință, în care el pune creștinismul într-o lumină sim-

patică, tot se poate întrevădea antipatia lui pentru creștinism; iar în „Les Noces Corinthiennes” și „Thais” apare de-al binelea această antipatie. Religia creștină ne prezintă pe om ca pe o ființă slabă pentru a da mai mare valoare consolărilor sale; de aceea dușmanii creștinismului caută să distrugă această idee a slăbăciunii omenеști, arătînd că omul e perfectibil; — de aici ideea de progres și Anatole France are credința în omenire, nădăjduște o îndreptare a relelor de acum. Asta însă nu implică pentru el completa dispariție a răului: în „Monsieur Bergeret à Paris” el spune că vor dispărea relele care rezultă din organizarea socială, dar vor rămîne veșnic cele care rezultă din condiția omeuească; de altfel răul e ceva necesar, căci fără neorocire n'am ști ce-i fericirea. Dar creștinismul e dușmanul oricărei fericiri, pentru că a legat ideea de păcat de cea de plăcere; lipsa lui de toleranță a distrus fericirea. Astfel anticlericalismul de azi al lui Anatole France izvorăște din păgînismul său, din cultul pentru frumos. Dar intrarea lui în politica militantă cum se explică? Ce s'a făcut scepticul de alta dată? Autorul articolului arată că în realitate Anatole France n'a fost niciodată un sceptic, ci mai degrabă un agnostic: scepticismul lui e transcendental. El e un idealist și deci un izamic al realului; el e gata să curățe totul, chiar cu riscul de a distruge tot. De aici critica lui puternică contra instituțiilor, religiilor, moralelor. Fiind un spirit critic, el e apărătorul și partizanul libertății intelectuale, a drepturilor sufletului și dușman al forței brutale. Pentru dînsul cuvîntul e arma cea mai nobilă și mai puternică. Acest idealism îl duce la socialism, căci socialismul, luptînd pentru îmbunătățirile materiale, luptă implicit și pentru ridicarea intelectuală și morală a o-

menirii. Astfel de la scepticul din primele sale scrieri și până la anticlericalul și socialistul Anatole France din ultimul timp, trecerea e o evoluție firească și fără sărituri ori schimbări neexplicabile.

La Revue des Idées (Octombrie). Cu ocazia însemnatei lucrări a lui Ferrero, „Mărirea și decăderea Romei“, Théodore Duret publică într-un articol citeva observații asupra *chipului de a scrie istoria* și asupra acestei lucrări. Plecând de la ideea că sînt două modalități de a se scrie istoria unei epoci, ori de către conlmpurani—cari însă nu ot fi cu totul imparțiali—, ori de către oameni de mai tîrziu—cari însă nu pot fi în spiritul timpului pe care-l povestesc—și că fiecare din acestea are avantajele și dezavantajele sale, autorul arată că Ferrero a căutat să unească ambele aceste moduri de a scrie istoria. Astfel el, omul de azi, ocupîndu-se cu fapte petrecute acum două mii de ani, se silește, pe baza autorilor clasici și a tuturor monumentelor rămase din acele timpuri, să dea operei sale un caracter de viață, de lucru trăit și simțit. Dar dacă, astfel, uneori reușește să dea un tablou oarecum intim al vieții de-atunci și să te apropie de persoanele pe care le pune 'n scenă, —de multe ori însă, citind lucrarea lui, te simți cuprins de îndoială asupra fidelității tabloului și te întrebă până la ce punct detaliile și motivele întâmplărilor pot fi adevărate și nu numai simple coniecturi. Afară de aceasta Th. Duret găsește că prin întrebuințarea terminologiei moderne („democrație“, „clasă capitalistă“, „criză financiară“ etc.), Ferrero modernizază oarecum epocile și oamenii de care se ocupă; că Romanii lui au luat prea mare asemănare cu oamenii moderni. Și autorul articolului conchide că, voind să unească cele două feluri de a scrie istoria, Ferrero nu a realizat complet

nici pe unul, cu toate că, de altfel, lucrarea e scrisă cu un foarte mare talent și cu o mare bogăție de cunoștinți.

Revue philosophique (Octombrie 1906), G. Dumas. *Les conditions biologiques du remords*. Remușcarea depinde nu atît de condiții logice, cît de condiții afective și fiziologice, care ies la lumină mai cu samă în boli nervoase ca melancolia sau boala scrupului (la maladie du scrupule). Sub influența acestor condiții judecățile de bine și de rău variază ca simple judecăți psihologice. Autorul studiază remușcarea în mai multe cazuri patologice și, pe baza acestora, trage concluzii și pentru omul normal. La acesta, remușcarea presupune slăbirea sau satisfacerea instinctelor ce au provocat faptul. În primul moment ne simțim vinovați de o acțiune pe care o judecăm rea, dar la spiritele echilibrate acest sentiment e puțin durabil și e înlocuit cu căința și dorința de a repara răul. Dacă remușcarea durează, ea traduce dificultatea pe care o are spiritul nostru de a se pune în acord cu el însuși, oscilația și dedublarea aceasta fiind ceva invers cu coerența și unitatea ce fac sănătatea sa. Remușcarea presupune totdeauna oarecare depresiune mentală și fizică, o tendință spre îndoială și scrupule. În cazuri patologice autorul a observat că condițiile biologice ale individului schimbîndu-se, depresiunea dispare făcînd loc excitației și atunci judecățile lui de bine și de rău se schimbă și condițiile logice devin mai slabe. Sufletele snpuse remușcării nu sînt mai morale decît altele, dacă moralitatea consistă în buna conduită, intenția bună și adaptarea la mediul social. Ele sînt suflete cari ezită, neliniștite, predispușe mai mult la hipochondrie morală decît la acțiune și ar fi o eroare să luăm scrupulele și neliniștea lor ca semnele unei mora-

lătăți severe. Căci în timpul crizelor de remuşcare, nu numai înclinațiile egoiste dar și cele altruiste sînt uitate și tot sufletul e diminuat. Dacă remuşcarea traduce în unele suflete revanșa lîrzie și adeseori sterilă a altruizmului, în cele mai multe nu exprimă decît depresivnea, neliniștea, ezitarea voinței, instabilitatea și egoizmul. Un suflet în adevăr moral și sănătos trebuie să fie inaccesibil remuşcării sau cel puțin s'o poată vindeza rîpede cu ajutorul rațiunii și voinței.

Révue générale de Sciences, (No. 20 din 30 Octombrie 1906), Dr. E. Metchnikoff: *Igiena Intestinului.*—Autorul, de acord cu majoritatea savanților, susține importanța mare ce are calea intestinală în istoria infecțiilor organismului. E probabil că multe cazuri morbide, atribuite de obicei unei intoxicații intestinale, sînt datorite infecției singelui prin microbii intestinali, mai cu seamă prin colibacilii cari au putut străbate pîretele intestinului.—Toate faptele acumulate pînă acum în știință demonstrează că pîretele intestinului trebuie să fie obiectul celor mai mari îngrijiri igienice.

Autorul trece apoi în revistă diferitele boale periculoase, cum sînt diferitele feluri de friguri, datorite unor microorganisme inferioare (*Tripansomii*) și care se transmit de la om la om prin înțepăturile unor anumite insecte ca țîntării, muștele, ploșnițele etc., apoi pesta bubonică care se transmite prin înțepăturile puricilor luați de la șoareci, precum și diferitele boale produse în intestin din cauza viermilor paraziți ca teniile, limbricii etc. Citează, în special, un caz de apendicită, studiat de Weinberg și produs de o specie de limbric (*Oxyuris*) care introdus în apendicele cecal al intestinului, a produs inflamația mucoasei și a permis astfel inocularea mai ușoară

a unui microb care a provocat infecție mortală.

Ouăle acestor viermi paraziți se introduc în intestin cu alimentele, fie solide fie lichide, cu apa și mai cu seamă cu diferitele legume, salăți și fructe etc. De aceea autorul sfătuiește ca toate alimentele și în special legumele și fructele să fie bine curățite înainte de a fi mincate.—Și această curățire se face spalîndu-le foarte bine și mai cu seamă fierbîndu-le la o temperatură cel puțin de 65°—70°.—Cel mai bun mijloc de apărare e de a mîca toate fructele sub formă de compoturi.

Ouăle de găină de asemenea trebuie să fie totdeauna fierte, căci în albușul lor pot să se localizeze microbii din peretele oviductului, în apropiere de cloac, unde se formează albușul. Apa iarăși trebuie fiartă. Fierberea nu-i pierde de loc gustul.

Autorul atrage atenția și asupra sfaturilor date de celebrul chirurg german, Czerny,—adică de a ținea o curățenie riguroasă a pielii, în cazuri de cancer al pielii, și a nu întrebuița alimente crude în cazuri de atingeri ale organelor interne. Autorul practică chiar acest sfat, de oarecă de mai mulți ani el urmează regimul hranei fierte în speranța de a scăpa de această teribilă boală.

Un alt mijloc de întrebuițat pentru igiena intestinului e cultivarea în intestin a bacteriilor lactice, care produc acidul lactic și împiedică prin urmare dezvoltarea fermenților butyrici și ai putrefacției care sînt dăunători vieții noastre.—Fermenții lactici se adaptează foarte bine în intestin, producînd o acțiune binefăcătoare.

Așa că, după autor, regimul de urmat pentru igiena intestinului consistă în a consuma numai alimente curățite de microbi și de vermi prin fierbere suficientă și de a urma regimul lap-

telui fermentat (lapte acru) în care sînt microbii lactici.

Mulți medici recomandă deja azi acest mijloc pentru a combate turburările intestinului la persoanele de toate vîrstele.

Nuova Antologia.—(1 Octombrie 1906). *G. Sergi*. Temperamentul științific. O contribuție la teoria omului de geniu. „Poate mulți cred că numai artistul manifestează un caracter personal în operele sale, pe cînd omul de știință ar da rezultatele cercetărilor și experimentelor ca un rezultat obiectiv al faptelor descoperite de el, fără ca nimic personal să dea un colorit particular acelor rezultate”, zice Sergi, care nu bănuște cit de scumpă e teoria „impersonalității artistului” unor tineri „critici” romini. În studiul acesta, Sergi își propune să dovedească ce importanță are factorul personal în știință, factor care apare mai în evidență la oamenii de geniu. În activitatea științifică se deosebesc două direcții: una a analizei, alta a sintezei. Pentru cea dintâi se cer o mulțime de însușiri care variază de la om la om, variabilitate care influențează mult cercetările și experiențele; acelaș metod de cercetare, întrebuițat de mai mulți observatori, nu mai rămîne identic, căci în orice funcțiune a simțurilor se află o ecuație personală. În sinteză, factorul personal e și mai evident, căci aceasta e arhitectura a cărei materialuri ni le dă analiza. Nu orice om de știință e în stare de a formula sinteze, de a emite teorii și a fonda doctrine; pentru a face aceasta, se cere să pozezi un temperament științific special. Temperamentul științific deci, e foarte variat și are un caracter absolut personal; el depinde de condițiuni organice sensorii și funcțiunile lor și de speciale condiții mintale, ce se arată în practică sub formă de tendinți, care pot fi dezvoltate, cînd există, dar nu pot

fi create. Din această pricină unii reușesc în analiză pe cînd alții și în sinteză, în diferite grade, dar, oameni de geniu sînt numai acei care posedă tendința spre sinteză împreună cu o profundă intuiție a fenomenelor particulare.

Rivista d'Italia. (Octombrie 1906). — „Imperialismul literar” astfel își intitulază cunoscutul romanist C. de Lollis, articolul său, îndreptat contra modei, nu de mult ivite în Italia, de a crea catedre de „literatură comparată” pe lingă diferite Universități. „Ce dracu se mai poate compara înaintea unor tineri care nu-s în măsură de a studia în școală literaturale germană, engleză, franceză, spaniolă, pentru a nu vorbi decît de cele mai importante și care, în cea mai mare parte, ajung filtrați fără a fi în stare să citească curent o carte franceză și fără a putea pricepe nimic dintr-una germană ori engleză?” se întreabă cu drept cuvînt Cesare de Lollis și aceste întrebări ne vin și nouă în minte acum cînd se raută un succesor d-lui M. Dragomirescu, fost conferențiar de „literatură comparată”, de curînd însă, pe baza articolelor sale de reportaj teatral, trecut ca titular al unei catedre de... literatura romină. Pricina creării unor astfel de catedre în Italia, o găsește de Lollis, în imitația fără discernămint a altor țări, în imprutarea pripită a formei goale și lipsită de fond: „se zidește întăiu acoperișul, fără să existe temelia, numai pentru că acoperișul se vede mai de departe” Concluzia lui e că ar trebui mai întăiu bine organizat studiul în parte al fiecărei literaturi—căci de la sine se înțelege că fiecare profesor se va servi acolo unde trebuie și de metoda comparativă—și că ar trebui părăsita ideea de a se înființa catedre numai pentru comparație. Ca exemplificare de ce poate aduce dorința de comparație cu orice preț, de Lollis anali-

zează opera a doi profesori G. Mazzone și P. E. Pavolini „Manuale comparative di letterature straniere, con speciale riguardo alle genti ariane“. Altele prostii cuprinde aceeași operă și altele ignoranța dovedește, în cât de-ar fi romini autorii, ai crede că au lipărit-o în vederea vre-unei catedre universitare.

Deutsche Revue (Octombrie 1906) Msgr. Graf Vay de Vaya und Luskođ, Protonotar apostolic „Se va converti vre-o dată Japonia la Creștinism?“—După ce autorul ne dă amănunțite date asupra timpului și modului cum s-au răspândit principalele doctrine religioase, ale lui Confucius, Laoțse și Buda în Japonia, face istoricul introducerii religiei creștine la Japoneji. Indată ce se află că Portughejii au descoperit Japonia, sfântul Francisc Xavier plecă să predice creștinismul și în 1549 debarcă în Cogoshima devenind apostolul îndepărtatului răsărit. În scurtă vreme el reuși să capete un mare număr de proseliți și în 1551 plecă în India, unde el muri. și lăsa pe alții să-i continue opera, care prosperă alit de mult încît peste trei zeci de ani numărul creștinilor atîngea cifra de 300.000 și chiar în anul 1582 se trimise și o deputație japoneză la Roma, ai cărei membri fură cei dintâi Japoneji ce văzură Europa. Pe la începutul veacului al XVII se aflau în Japonia mai mult de cît un milion de catolici; dar imediat apoi începură persecuțiunile în contra lor, și fură alit de inverșunale încît pe la mijlocul aceluiași veac nu mai rămaseră decît numai cîteva familii creștine; Șogunul de pe vremea aceea dăduse decretul: „Pe cîtă vreme soarele va încălzi pămîntul să nu lasați nici un creștin să pue piciorul în Japonia. Și dacă regele Spaniei sau al Portugaliei sau însuși marele zeu al creștinilor ar veni în această țară, trebuie să-și plătească fapta cu capul“. Două veacuri cît a stat puterea Șogunilor, nicio

influență străină nu mai putu pătrunde în Japonia; cînd însă la 1858 porturile ei se deschiseră iarăși civilizației europene, se începu din nou opera sfîntului Francisc Xavier. Astăzi sînt în Japonia vre-o 66.000 de catolici, cu 150 preoți din cari 35 Japoneji. În fruntea hîerarhiei stă un arhiepiscop și trei episcopi cari conduc cele patru dioceze în Tokio, Nagasaki, Kyoto și Hakodate. De asemenea și școli au făcut catolicii: 32 de școli medii cu 3198 de elevii, 7 școli elementare cu 973 de elevi; apoi 20 de școli de comerț și 2 seminare cu 32 elevi indigeni. În privința răspunsului însă la întrebarea care formează titlul acestui studiu, autorul nu poate să răspundă altceva decît că el are speranța că această țară care ne-a făcut alitea surprize, are să ne surprindă într-o bună zi și cu convertirea la creștinism.

Contemporary Review (London, Octombrie).—*Dl. Harold Spender*—„*Anglia, Egiptul și Turcia*“.—discută cauzele și urmările conflictului dintre Anglia și Turcia prin incidentul dela Tabah: Reinvierea bruscă a fanatismului islamic în Egipt. În primăvara anului 1905, e revanșa Sultanului față de Auglia, din cauza atitudinii ei față de Turcia. În chestia Macedoneană. Sultanul în calitatea lui de Kalif are aceeași calitate în Egipt pe care o avea Papa în secolul al X. în țările catolice. Acum, cînd multămită administrației engleze, Felahii au prosperat, tereuul propagandei islamice e mult mai favorabil decît atunci cînd Egiptul zăcea în mizerie sub stăpînirea turcească: în timpuri vitrige sentimentele slăbesc, ele sînt înădușite de lupta pentru traiu. Odată cu buna stare materială s-a născut în Egipt și interesul pentru religie: și de această stare psihologică a Felahilor din Egipt—efectul, în cea mai mare parte, a bunei administrații engleze—s'a folosit Turcia, pentru a

ridica pe Felahi împotriva „necredincioșilor”. Cu toată mulțimea mișonarilor și tonul agresiv al presei naționale din Egipt, Anglia nu-și pierde cumpătul, nici un aleargă la măsuri violente; energia ei se va arăta și de-acum înainte, în urmărirea fericirii Egiptului prin sporirea bogăției și înaintarea acestei țări spre — „self-government”. Anglia nu desprețuește religia populară, nici nu trebuie să împedecă Felahilor de talent calea spre cele mai înalte posturi de administrație superioară. Turcia n-a avut o inspirație fericită când a început propaganda ei religioasă, adică ante-engleză, în Egipt; nici un stat din Europa nu-i va da sprijin în acest atentat împotriva fericirii unei țări. Ori, Turcia, în starea ei de faliment, speră ceva dela prospera stare materială a Egiptului? În ori ce caz Anglia nu poate părăsi Egiptul, pentru că această părăsire nu i-ar aduce nici fericire, nici libertate. Egiptul încă nu poate să se conducă singur; și, în urma retragerii Angliei din Egipt, ar urma, de sigur, o invazie turcească, ceea ce ar pricinui întoarcerea Englezilor prin foc și sînge. Anglia nu poate nici să anexeze Egiptul, căci aceasta ar fi o violare a convenției Anglo-Franceze, și împotriva consimțimentului tacit al Europei. Dar Anglia are dreptul—pentru fericirea Egiptului—să ceară Europei abrogarea vechilor capitulații, care deja nu fost abrogate în Tunis, și mai multă libertate în exercitarea protectoratului ei.

North American Review (New-York, Octombrie). „Reînvierea Chinei” datorit d-lui K. K. Kawakani, arată în o vie lumină îndreptarea Chinei spre o viață mai civilizată. China pare hotărâtă să rupă cu tradițiile trecutului, care au pironit-o atîta timp pe loc, și au făcut-o să sufere umiliri rușinoase în ultimile conflicte. Mai cu seamă soartă

Rusiei în războiul cu Japonia, a învățat-o că civilizația modernă e mai puternică de cît tradiția ruginită. Lupta între Rusia și Japonia, pentru oamenii de stat chinezi, a fost lupta între două sisteme; rezultatul a dovedit că sistemul constituțional e mai tare decît cel absolut. Chinezii au ajuns acum sehoși de a cunoaște și a se adăpa la civilizația Apusului și, în special, la cea a Japoniei, pe care o consideră tot ca o civilizație apusană, însă deja adaptată la nevoile lor, *orientalizată*. Nenumărate comisuni sînt trimise în țările Apusului și în Japonia pentru a studia diferitele sisteme de administrație; profesorii străini sînt atrași prin oferte foarte avantajoase; nenumărați studenți sînt trimiși, ori de guvernul central, ori de cele locale, să învețe în străinătate: în Japonia sînt, acum, 9000 studenți chinezi. Vice-regele din Chih-li vooște să dea o nouă organizare școlilor din întreaga Chină: o organizare bazată pe principiile Pedagogiei moderne; el are și un vou plan de organizare a armatei, care ar da Chinei 500.000 soldați bine instruiți. Noua mișcare din China își găsește o interesată dar folositoare simpatie în Japonia. China și Japonia au mari interese economice comune și civilizarea celei dinlăi nu poate decît folosi celei de-a doua.

Review of Reviews (London, Octombrie).—*Dr. Stead*, în acest No. se ocupă de afacerile politice din Rusia: o biografie a lui *Trepoff*, pe care l-a cunoscut personal, și un interviu cu *Milyukoff*. Simpatia cu care face portretul lui *Trepoff*. (pe care-l numește singurul om tare și capabil din Rusia, surprinde pe cetitor. Cetitorul însă rămîne cu totul uimit cînd d. Stead afirmă, că la urmă *Trepoff* se declarase pentru guvernămîntul constituțional.